

No 28. maija Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā būs skatāma izstāde "PURVĪTIS"

Publicēts: 23.05.2022.

[Kultūra](#)

Vilhelms Purvītis plenērā Mārcienā. 1943. Foto: Jānis Maršāns. Latvijas Mākslas akadēmijas Informācijas centra krājums

No 2022. gada 28. maija līdz 9. oktobrim Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenajā ēkā (Rīgā, Jaņa Rozentāla laukumā 1) būs skatāma izstāde "PURVĪTIS", veltīta izcilā latviešu ainavista Vilhelma Purviša 150. jubilejai.

"Mākslas darba dziļākā esamība nav izprotama un izsmeļama. (..)

Lielo meistarū darbi caur to ir mūžīgi skaisti un neapnikstoši, ka tie ir radīti ar milzīgu dvēseles spēku. (..)

No īsta mākslas darba izriet mūžīgi neizprotamais skaistums."

(Vilhelms Purvītis)

Nacionālās ainavu glezniecības izveidotājs un vērīnīgākais modernizētājs Vilhelms Purvītis (1872–1945) ir atzīts par vienu no galvenajām personībām Latvijas 20. gadsimta pirmās puses vizuālajā mākslā. Gadsimtu mijā meistarīgo sniega un agra ziemeļu pavasara gleznotāju ievēroja Pēterburgā, Parīzē, Minhenē, Berlīnē, Vīnē un citos Eiropas mākslas centros. Pazīstamākais Baltijas modernās mākslas pārstāvis līdzvērtīgi iesaistījās ainavas žanra jaunajās pārmaiņās, gūstot panākumus ārzemēs, autoritāti Rīgas mākslas dzīvē un turpmāk nemainīgi augstu statusu Latvijas mākslas pasaulē.

Eiropiskā latviešu klasika vārds Latvijas mākslas vēsturē un sabiedrības priekšstatos ir kļuvis par vienu no nacionālās identitātes

simboliem. Poētisku arhetipu veidā "purvītiskie" tēli, motīvi un noskaņas saglabā savu klātbūtni mūsu ainaviskās vides izjūtā un redzējumā. Gleznotāja radīto dzimtās ziemeļnieciskās dabas koptēlu, tāpat kā klasiski komponēto Latvijas ideālo ainavu gadalaiku mijā, mēdz uztvert kā nacionālās ainavas kanonu.

Purvītis pelna īpašu ievēribu kā augstākās mākslas izglītības idejas īstenotājs un kultūrpolitikas līdzveidotājs neatkarīgajā Latvijas valstī, kā pirmais Latvijas Mākslas akadēmijas rektors un Dabasskatu meistardarbnīcas vadītājs un vienlaikus – prestižā Rīgas pilsētas mākslas muzeja (tag. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, LNMM) direktors, nacionālās mākslas kolekcijas veidotājs un reprezentatīvu starptautisko izstāžu rīkotājs.

Ainavistam veltītā jubilejas retrospekcija aptver dažādu daiļrades periodu darbu izlasi no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krājuma – lielākā saglabājušos mākslinieka gleznu un grafiku kopuma, ko papildina eksponāti no Liepājas un Tukuma muzeju kolekcijām un vairākām privātkolekcijām – Belēviču ģimenes, Andra Kļaviņa, Zuzānu un citām.

Tradicionālākai gleznieciskajai izteiksmei mijoties ar daudzveidīgu iespaidu modernizētu, "agrā" un "vēlā" Purviša mākslinieciskā pašattīstība un stilistiskā mainība izstādē atklājas robežās no plenēriskām studijām un neoromantiskām noskaņu ainavām līdz klasiskās tradīcijas apzīmogatām plašām panorāmām un majestātiska nacionālās ainavas kanona sacerei.

Ar 2021. gada novembrī UNESCO Ģenerālās konferences 41. sesijā pieņemtu lēmumu Vilhelma Purviša 150. jubileja ir iekļauta UNESCO svinamo dienu kalendārā 2022. gadā. Starptautiskā mērogā veicinot izpratni par pasaules kultūras daudzveidību un vērtībām, UNESCO atzīmē dalībvalstīm nozīmīgu notikumu gadadienas, kā arī izceļ personības, kas ar savu darbu devušas būtisku ieguldījumu izglītības, zinātnes un kultūras attīstībā.

Izstādes laikā Latvijas Nacionālais mākslas muzejs piedāvā vēl nebijušu iespēju, uzkāpjot pa sastatnēm 4 metru augstumā, tuvumā aplūkot vienu no Purviša sienu gleznojumiem, kas rotā 3. stāva vestibulu, – 1907. gadā radīto ainavu "Kokneses pilsdrupas". Trīs muzeja linešu gleznojumi ir mākslinieka vienīgais veikums monumentāli dekoratīvajā glezniecībā.

Kā izstādes satelītelements Vilhelma Purviša gleznu vietā 19. un 20. gadsimta mijas Latvijas mākslas pastāvīgās ekspozīcijas zālē iekļaujas Kristapa Kalna fotogrāfiju grupa "Prototips", kas tematiski saista glezniecības klasikas ilglaiku ar šodienas esamības dokumentējumu. Fotodarbos fiksēta Latvijas ainava četrus gadalaiku mainībā, māksliniekam no dokumentāli vērojamas pozīcijas pētīt ainaviskos tēlus, klasiskos motīvus un kompozīcijas principus, ko pazīstam no Purviša gleznām.

Izstādes iepazīšanai izveidots audiogids, kas latviešu un angļu valodā vēsta par desmit Vilhelma Purviša mākslas darbiem. Tā izmantošanai ekspozīcijā nepieciešams savs mobilais tālrunis un austiņas, taču šos stāstus var klausīties arī jebkurā citā vietā, kur nodrošināts interneta pieslēgums. Audiogids bez maksas pieejams LNMM mobilajā aplikācijā un lietotnē [SoundCloud](#).

Izstādi atbalsta:

Valsts kultūrkapitāla fonds, Rīgas dome, SIA "GroGlass", SIA "Attēls R", AS "Rīga Wood Baltic", Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs

Izstādes kuratore:

Dr. art. Aija Brasliņa, Kolekciju un zinātniskās izpētes nodaļas vadītāja, glezniecības kolekcijas glabātāja (18. gs. – 20. gs. 1. puse) / Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

T: (+371) 67 716 118, E: Aija.Braslina@lnmm.lv

Zinātniskā konsultante:

Dr. art. Kristiāna Ābele, Mākslas vēstures institūta vadošā pētniece / Latvijas Mākslas akadēmija

Izstādes māksliniece:

Sandra Krastiņa

Grafiskais dizains un video:

Mārtiņš Ratniks

INTERNETA RESURSI:

www.lnmm.lv

FACEBOOK: [Latvijas Nacionālais mākslas muzejs](#)

TWITTER: [@LNMM_muzejs](#)

INSTAGRAM: [@makslasmuzejs](#)

YOUTUBE: [MĀKSLAS MUZEJI / LNMMvideos](#)

Izstādes "PURVĪTIS" reklāmas video: <https://u.pcloud.link/publink/show?code=kZBU4XVZ4GBeoC1J4vJdDmt61dRw8z0eJ47V>

Aija Brasliņa,
Autors: LNMM

<https://www.unesco.lv/lv/jaunums/no-28-maija-latvijas-nacionalaja-makslas-muzeja-bus-skatama-izstade-purvitis>